РІШЕННЯ

разової спеціалізованої вченої ради щодо присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України, м. Суми, ухвалила рішення щодо присудження ступеня доктора філософії Дубинському Віталію Олеговичу з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка на підставі прилюдного захисту дисертації «Формування готовності майбутніх учителів інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів на засадах інформаційного підходу» за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) 01 травня 2025 року.

Дубинський Віталій Олегович, 1994 року народження, громадянин України, освіта вища.

У 2018 році закінчив Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» і отримав ступінь вищої освіти магістр зі спеціальності Менеджмент.

З 2023 року і дотепер навчається в аспірантурі Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка на спеціальності 015 Професійна освіта, освітньо-наукова програма Професійна освіта (цифрові технології).

Дисертація до захисту подається вперше.

Дисертація виконана в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.

Науковий керівник – Штика Юрій Михайлович, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку інфраструктури, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем

досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для певної галузі знань, а саме: вперше розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено модель формування готовності майбутніх учителів інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів на засадах інформаційного підходу, яка передбачає дотримання принципів (науковість та актуальність, системність, компетентнісна орієнтованість, практико-орієнтованість, інтеграція та міждисциплінарність) при організації навчання спецкурсу «Цифрова безпека у навчальному середовищі» у традиційній формі (лекції, практичні заняття) з використанням активних і проблемних методів навчання та різних цифрових засобів навчання (цифрові навчальні середовища, цифрові освітні ресурси та програми спеціалізованого спрямування); уточнено поняття «готовність учителів інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів» (інтегративна особистісна здатність майбутнього вчителя інформатики розвивати навички цифрової безпеки учнів, яка поєднує: усвідомлені прагнення такого розвитку; специфічні знання й уміння; навички рефлексії щодо успішності такого розвитку); охарактеризовано структуру готовності вчителів інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів через тріаду його компонентів (мотиваційний, предметно-методичний, особистісний); розроблено діагностувальний інструментарій та схарактеризовано рівні (початковий, базовий, високий, творчий) готовності майбутнього вчителя інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів; подальшого розвитку набули методи і засоби підготовки майбутніх учителів інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів у закладах вищої освіти, наукові уявлення про структуру готовності майбутнього вчителя інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів, критеріальні та рівневі ознаки готовності майбутніх учителів інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів.

Проблематику, теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження Віталія Олеговича Дубинського викладено в 10 (5 одноосібних)

опублікованих працях за темою дисертації, зокрема: 3 статтях у наукових фахових виданнях України, 1 публікації у виданні, що індексуються у наукометричних базах Scopus та/ або Web of science, 1 статті у закордонному виданні, 5 працях апробаційного характеру.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Dubinsky V. Information approach in education and its use in the training of computer science teachers to form students' digital safety skills. *Академічні візії,* 2024. 38. https://doi.org/10.5281/zenodo.14594487. Отримано з https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1587.

2. Dubinsky V. Training of computer science teachers for the formation of cybersecurity skills in students: actualization of problems and their possible solutions. *Освіта. Інноватика. Практика,* 2024. Том 12, № 10. С. 6-11. https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i10-001.

3. Dubinsky V. O. The readiness of computer science teachers to develop students' digital security skills. Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»), 2025. № 2(42). С. 1075-1087. https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-1075-1087.

Стаття у закордонному виданні

4. Dubinsky V. Digital security skills of computer science teachers: generalization of the results of scientific papers. *Academia Polonica.* 2024. Vol. 67(6). Pp. 22-29. https://doi.org/10.23856/6703.

Публікації у виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus та/ або Web of science

5. M. Yachmenyk et al., "Development of Information and Media Literacy in the System “Students-Parents-Teachers”: Ukrainian Practice," *2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)*, Opatija, Croatia, 2024, pp. 430- 435, doi: 10.1109/MIPRO60963.2024.10569314 (Scopus) 10

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. **Dubinsky V. O.,** Shamonia V. G. On the development of information and digital competence of future teachers of vocational education. *Вектори розвитку науки, освіти, технологій і суспільства в умовах глобалізації*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2023 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С.17-18.

7. **Дубинський В.,** Шамоня В. Про інформаційно-цифрову компетентність як сучасну педагогічну категорію. *Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2023)* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 грудня 2023 р., м. Суми. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. С. 26-27.

8. **Дубинський В.** Академічна доброчесність – невід’ємний складник інформаційно-цифрової компетентності майбутніх викладачів ЗП(ПТ)О. *Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід*: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 17-18 травня 2024 року) / за ред. О. М. Семеног. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. Макаренка, 2024. С. 172-174.

9. **Дубинський В. О.,** Шамоня В. Г. До питання про розвиток інформаційно-цифрової компетентності в умовах неформальної освіти. *Інформаційні технології в соціокультурній сфері, освіті та економіці* : матеріали IIIV Міжнародної науково-практичної конференції студентів і

молодих учених. / М-во освіти і науки України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2024. С.93-95.

10. **Dubinsky V.,** Shamonia V. On the development of students' digital security skills based on the information approach. *Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2024)* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (5-6 грудня 2024 р., м. Суми). Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2024. С. 12-13

Кількість, обсяг і зміст праць відповідає вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Дегтярьова Неля Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, завідувач кафедри інформатики – рецензент.

«Робота, як уже сказано, досить ґрунтовна, самостійна, завершена. Ці теми, які розкриваються: цифрова безпека, усвідомлення використання джерел інформації, критичне мислення - воно важливо для усіх поколінь і, особливо, зрозуміло, для молоді. Важливо допомогти іншій людині отримати та застосовувати ці навички протягом життя і далі розвивати ці навички в подальшому. В умовах війни та в умовах мирного життя, поки існують ті, хто свідомо розповсюджує дезінформацію, це є затребуваним і актуальним. Ваша робота розкриває ці можливості зробити таке навчання і підготувати молодь до сучасних умов. Модель, яка запропонована, вона чітко визначає усі кроки, які треба зробити, щоб створити умови для майбутніх вчителів набути таких компетентностей. А далі вже вчитель переносить ці уміння і формує умови для набуття цих компетентностей самими учнями. Я дуже сподіваюсь, що ми зможемо в результаті такої системної роботи, отримати свідомі і відповідальні покоління, які сформують здорове суспільство, в тому числі

завдяки таким дослідженням. Моя особиста думка втому, що тема актуальна, робота якісна, дотримані всі вимоги до роботи дисертаційного дослідження».

Зауваження наведені в рецензії.

2. Юрченко Артем Олександрович, кандидат педагогічних наук, доцент, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, доцент кафедри інформатики – рецензент.

«Було, дійсно, цікаво читати Вашу роботу, вчитуючись. Відразу було таке враження про пророблену колосальну роботу дуже актуальної на сьогоднішній момент теми дослідження. Саме розвиток навичок цифрової безпеки учнів, а саме Вами в роботі було окреслено цифрові загрози і відповідні навички цифрових загроз безпеки молоді. Здійснено оцінку стану розробленості підготовки майбутніх вчителів, уточнена сутність і структура готовності професійної підготовки вчителів до розвитку навичок цифрової безпеки. А також розроблена та експериментально перевірена модель формування готовності майбутніх вчителів інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів на засадах інформаційної безпеки. Мені імпонують надані Вами відповіді на зауваження до роботи. Вони конкретні, повні та обґрунтовані. Також важливими у Вашій роботі є результати дослідження, якими можна розширити перелік вибіркових дисциплін в закладах вищої освіти або розробити програму підвищення кваліфікації вчителів у системі післядипломної освіти щодо вивчення саме усіх кіберзагроз і розвитку навичок цифрової безпеки у інформаційному середовищі. Тому я з впевненістю зазначаю, що Ваша робота є актуальною, ґрунтовною. Має теоретичне та практичне значення. І тому вона заслуговує підтримки. Я її буду підтримувати»

Зауважень подано в рецензії.

3. Різник Вячеслав Володимирович, доктор педагогічних наук, доцент, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, професор кафедри

цифрових технологій навчання – опонент.

«Маю за честь також долучитися до обговорення надзвичайно важливого і актуального наукового дослідження Віталія Олеговича Дубинського. І вкотре акцентую увагу саме на актуальності даного дослідження. Ми сьогодні живемо у цифровому середовищі і часто діти є найбільш активними користувачами цифрових сервісів, інтернету. Водночас вони не завжди є свідомими і захищеними. І, нажаль, українська освітня практика поки що неповною мірою забезпечує належну і системну підготовку учнів до викликів цифрової доби. У цьому контексті, власне, на вчителя інформатики покладається особлива місія не лише навчити працювати з технологіями, а й сформувати і критичне мислення, і вміння протидіяти фейкам, кібербулінгу, маніпуляціям в соціальних мережах. І, перш за все, навчитись захищати свої власні персональні дані. І вважаю, що дане дисертаційне дослідження було повною мірою спрямоване на вирішення оцих усіх проблем. Крім вдало розробленої і апробованої моделі, також акцентую увагу на спецкурсі, на діагностичному інструментарії, а також на практичній апробації моделі у 3-х педагогічних університетах України. Також хочеться відзначити високий рівень теоретичної обґрунтованості дослідження, заснованого на міжнародних стандартах цифрової компетентності, а також на сучасних законодавчих ініціативах, а також документах НУШ. Вдалим також вважаю обґрунтування інформаційного підходу для супроводу експериментального навчання та його власного виразнення у представленій автором моделі. Доречними є і рекомендації, які розроблені автором для розробників освітніх програм підготовки вчителів інформатики та розробників програм підвищення кваліфікації вчителів. Загалом вважаю, що дисертаційне дослідження Віталія Олеговича Дубинського є завершеним і відповідає всім викликам цифрової трансформації освіти і заслуговує на присудження здобувачу наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта».

Зауважень наведені у відгуку офіційного опонента.

4. Яшанов Сергій Микитович, доктор педагогічних наук, професор, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, завідувач кафедри інформаційних систем і технологій – опонент.

«Дійсно, це дослідження має всі ознаки сучасного дослідження, які реалізовані повною мірою. По-перше, всі дослідники, які були дотичні до цієї галузі, знають наскільки важливим є сьогодні аспект захисту інформації у суспільстві, в якому йде війна. І в цьому сенсі якраз дослідження Віталія Олеговича є і дуже актуальним, і саме головне потрібним. І я дуже сподіваюсь, що воно буде реалізовано в дуже багатьох аспектах навчальної діяльності і у школах, і у закладах вищої освіти, дасть свої позитивні моменти і реалізується на практиці. Я думаю, що це дослідження має право на життя і, відповідно, я його буду підтримувати».

Зауважень наведені у відгуку офіційного опонента.

5. Шишенко Інна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, доцент кафедри математики, фізики та методик їх викладання – голова.

«Шановні колеги, дозвольте висловити кілька прикінцевих констатацій, які є обов'язковими для нашої оцінки якості виконаного дослідження. Сьогодні ми розглядаємо дослідження, актуальність якого визначається саме запитом нашого суспільства. Існує соціальний запит на підготовку саме вчителів інформатики, які здатні формувати у школярів ключові навички безпечної поведінки в цифровому середовищі. Спостерігаємо сьогодні і зростання кількості кіберзагроз, і маніпулятивно-інформативний контент, онлайн-шахрайство, випадки булінгу в цифровому середовищі. І це вимагає від учнів не лише базових навичок інформаційної грамотності, а й усвідомленого, відповідального, безпечного використання цифрових технологій. У цьому контексті особлива роль належить саме вчителю інформатики, який не просто сам має володіти знаннями, навичками

цифрової безпеки, а й бути готовим ефективно формувати відповідні компетентності у учнів. На підставі всебічного розгляду дисертаційного дослідження, висновків комісій з попереднього розгляду дисертації, відгуків офіційних опонентів, прилюдного захисту дисертаційної роботи, учасниками якого ми є, можемо констатувати, що представлена дисертація є самостійним науковим дослідженням, у якому здійснено теоретичне узагальнення і практичне розв'язання проблеми формування готовності майбутніх учителів інформатики до розвитку навичок цифрової безпеки учнів на засадах інформаційного підходу. У дисертації здобувач представив авторські ідеї, які є доведеними, містять наукову новизну, мають практичну значущість. Вірогідність отриманих результатів дослідження забезпечується застосуванням комплексу методів, які є адекватними, і завданням та предмету дослідження. Слід відзначити ґрунтовну джерельну базу дисертаційного дослідження, адже список використаних джерел становить 200 найменувань. Зверну увагу шановних колег на високу якість наукової дискусії, яку ми спостерігаємо під час засідання, та на ґрунтовні відповіді дисертанта на запитання членів спеціалізованої вченої ради. Окремо відзначу, що дисертаційна робота Дубинського Віталія Олеговича на здобуття ступеня доктора філософії відповідає галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології), а також всім вимогам МОН, що висуваються до робіт такого типу у відповідному Порядку. У роботі дотримані принципи академічної доброчесності. Результати дослідження пройшли відповідну апробацію, про що свідчать довідки про впровадження. Дисертантом дотримано вимоги про оприлюднення результатів дослідження. Основні наукові результати подано у 10 публікаціях автора, із них 5 – одноосібні: 3 – у фахових виданнях України, 1 – в закордонному виданні, 5 – матеріали апробаційного характеру, і стаття, яка додатково відбиває результати наукового пошуку та індексується науково-метричною базою Scopus. Вважаю, що автор дослідження заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі

знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології). Вважаю за необхідне підтримати дане дисертаційне дослідження».

Зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - немає,

«Утрималися» - немає

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Віталію Олеговичу Дубинському ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології).

Голова спеціалізованої вченої ради
доктор педагогічних наук,
доцент **Інна ШИШЕНКО**